

Beletristica, sciintie, arte, viétia sociala, moda.

Pest'a Domineca 6/18 sept.	Va esi in fia-care domineca, cu portrete si alte ilustratiuni; ca premiu se dau tablouri pompóse. La fia-care numeru se alatura o cóla de romanu.	Pretiuu pentru Austri'a pe jul.—dec. 5 fl. pentru tablou 80 cr. Pentru Romani'a pe jul.—dec. unu galbenu, pentru tablou trei sfanti.	Nr. 36.	Cancelari'a redactiunii Strat'a sierpelui Nr. 2, unde sunt a se adresá manuscriptele si banii de prenumeratiune.	Prenumeratiunile se potu face la tóte postele. Pentru Romani'a in libra- ri'a dloru Socecu et comp. in Bucuresci.	Anulu VI. 1870

Provocare.

Voitorii de a luá parte la adunarea pentru constituirea Societátií cu scopu de a creá unu fondu spre a infintiá unu teatru natiunalu romanu, ce se va tiené in 4 si 5 octomvre a. c. calindariu nou, in Dev'a, sunt rogati a se adresá catra comitetulu arangiatoriu pana in 28 septemvre a. c. spre a se poté face dispuse-tiunile necesarie.

Dev'a, in 6 sept. 1870.

in numele comitetului
Simeonu Píso.

Insirate margarite.

VII.

12 augustu 1870.

Frate!

Tacerca ca mierca! dîsa vechia, dar practica, nicairi inse mai aplicabila, ca la prefati'a ce-o pune G. Sionu la „101 fabule.“

G. Sionu ni promite in prefati'a, ce nu ni ofere in fabule. Déca si-tienea prefati'a in condeiu, eu unulu sustieneam cu dreptu cuventu, câ G. Sionu in „101 fabule“ ni-a prezentatu unu volume de istorióre, intre cari este prese-rata ici-cólea si câte-o fabula. In scurtu, luam

cuventulu „fabula“ in intielesu generalu. Nici nu-mi pré vinea la socotéla, ca unu imortalu, séu académicu, sê intieléga intru atát'a „fabul'a“.

Déca autorulu a anticipatu critic'a, eu lutienu la cuventu, si voiu judecá resultatulu dupa intentiunea avuta la efeptuarea lui.

Nimicu mai dreptu decâtu acésta. Judecatoriulu candu pronuncia sentintia a supra unui prevenitu, cauta intentiunea care l'a condusu la fapta. Intentiunea in casulu presente este marturisita, prin urmare sentinti'a, in fondu, nu póte fi nedrépta, decâtu numai séu pré aspra séu pré blanda.

Prim'a intrebare: „Floricelele-alese“, cum desmérda autorulu fabulele sale, sunt óre tóte „fabule“, in intielesu specificu, séu nu?

Nu! pentru câ nu tóte sensibiliséza o idea generala morala; nu tóte redica la realitate casulu sgecialu, si nu in tóte apare casulu sgecialu ca unu faptu, de si fictu, dar complinitu deja, si nu in tóte casulu sgecialu este alegoricu. — Afara de acésta, nu in tóte sunt precisate caracterele; nu tóte sunt simple, rotunde, precise, convingatórie.

Câte-va esemple: „Tieranulu si barz'a“ este unu scheletu de versuri góle, fara nici o idea, fara nici unu sensu, fara nici o morala. Ce idea, ce morala sê fía óre in aceea, câ tie-

ranulu, vedindu câ cioroi i culegu porumbulu semenatu, pune o cursa, si pe langa cioroiu prinde si o barza, care luata la interogatoriu, respuunde câ nu *ori-candu* si *ori-unde* face stricatiune.

De asemenea este „Ursit'a si copil'a“, care in 16 versuri *lungi* nu face altu ce-va, decâtu *parafrazéza scurt'a* dîsa: *asié a vrutu ursit'a!* cu carea se mangaiia omulu in nefericire. — Ceea ce inse eu nu voiu pricepe nici odata este, câ óre cum se póte, ca ursit'a sê amble cu *ochii legati* si apoi totusi sê póta vedé copil'a dormindu pe marginea unei fantane?

Óre a vedé *fara ochi* inca se tiene de licentiele poetice?

„Unu caru mergea anevoiosu pe strada scartiaindu; unu omu vine si unge ossi'a, si carulu incéta a mai scartiaf si incepe a merge fara nici o greutate.“

Acest'a este cuprinsulu unei fabule. Ce idea morala, ce sensu se póte scóte d'aci? Fabulistulu trage urmatóri'a morala:

„Vai dar câte osii, cu ochi si cu gura,
La a mea urechia ceru mereu untura.
Postulanti, oratori, doctori, advocati,
Ve rogu d'asta vorba nu ve superati,
Dati, vecini unsóre, pentru ddiu!
Câ-ci mi-iau audiulu scartiaindu mereu.“

Intre istoriculu faptei séu casulu specialu si intre moral'a susu citata nu existe nici o consecuentia, fara, in casulu celu mai favorabilu, numai o banala asemenare: precum ossi'a, déca e unsa, nu mai scartiae, asié nici malcontentii si cârtitorii, tragandu-le câte-o atia dulce prin gura, mai facu, nu mai cârtescu.

Dar *asemenare* si *fabula* e ceriulu si pamentulu!

Mai singularu in „ossi'a neunsa“ este: „Vai dar câte osii cu *ochi* si *cu gura*“. Numai in visiunile lui Ezechilu mai cetimu de *róte cu ochi!*

Necesitatea de a avé in fabula caractere, precise, stereotipe si cunoscute, a facutu, de agentii fabulei sunt cu preferintia animalele in lini'a prima, si in a dóu'a plantele, ale caroru insusîri nu variéza dupa impregiurâri, ca ale omului, câ-ci ele sunt supuse unoru legi constante, óre cum coercitive; in ele se oglinda natur'a in modu precisu.

De aici resulta, câ fabulistulu nu póte sê deie animalului alta insusîre de cum o are de la natura, câ-ci altu-feliu gresiesce de dóue ori: contra fabulei si contra naturei.

Acésta gresiéla dupla a comis'o G. Sionu in pies'a „*Dóue albine*“ dandu albinei poft'a de a emulá in sumetîa cu vulturulu. Gresiél'a inse nu provine din impregiurarea, câ fabulistulu n'ar fi cunoscutu insusîrea albinei, despre care si vorbesce la finitulu piesei, ci provine din reu'a aplicare, din alegerea nenimerita.

Albin'a si vulturulu, séu cinciariulu si armasariulu!

Totu una...

Necesitatea nedispensabila d'avé in fabula caractere precise si cunoscute a priori, va sê dîca, far' d'a avé trebuintia a le face cunoscute prin descriere, a facutu, dupa cum am dîsu mai susu, ca animalele si plantele sê fia agentii principali in fabula.

De óre-ce inse animalele si plantele nu se representa pe sine, ci pe ómeni: insusîrile, caracterele lor, astu-feliu urméza totu odata ca *fabul'a* sê fia, in conceptiune, *alegorica*. Si togma acésta trasura alegorica este unu punctu principalu de atractiune alu fabulei.

Din acestu motivu: „Caletoriulu si betranulu“, „Cimitirulu“, „Cersîtoriulu inavutîtu“, „Cochet'a si bujorulu“, „Domnulu si tiér'a“, „Cucuveic'a“, „Avarulu in iadu“, „Pietrariulu“, „Domnulu si cersîtoriulu“, „Medicin'a si sanetatea“, si altele inca, nu sunt decâtu simple naratiuni.

Poterea fabulei consiste in a convinge de plinu si iute, fara a avé lipsa de o prealabila reflexiune. Prin urmare o cerintia nedispensabila a fabulei este, ca moralulu sê resulte din premisele ei, ca schintei'a spontanea si viua din lovirea cremenei cu amnarulu, pentru ca sê me servescu de o asemenare de tóte dîlele, dar platica in acestu casu.

Din fia-care fabula asié dara, pentru a satisfice cerintieloru de susu, nu póte sê resulte decâtu unu singuru adeveru moralu generalu, câ-ci déca ea va fi susceptibila de mai multe adeveruri morale, atunci urméza câ conceptiunea fabulei, dandu locu la reflexiuni si conclusiuni, este dubia, ecuivóca, si, in ultim'a analiza, obscura, neconvingátoria.

Se intempla fórte adese ori la cei mai multi fabulisti, câ moralulu ce-lu scóte fabulistulu din *fabul'a* lui, este multu pucinu altulu, de cum resulta elu in adeveru din premisele fabulei.

In cele mai multe piese a le lui G. Sionu, cari totu-si se potu numí fabule, lipsescu cerintiele susu descise, si in contra abunda defectulu amintitu mai susu.

Dóue esemple.

In „Canele ajunsu ministru“ unu cane de la stana ajunge ministru pe langa *Leu*. — Unu vechiu amicu alu seu de la stana audîndu de acêsta, se duce sê-si vedia pe sociulu seu in glori'a la care a ajunsu. Dar canele-ministru nu vré sê-lu cunósca, si dâ ordinu la gardieni sê-lu iee pe fuga.“

Fabul'a acést'a cuprinde unu moralu duplu; antâiu câ cei ce se inaltia din nimicu, se *inganfa*; a dóu'a, câ totu aceia devinu *nerecunoscatóri*.

Ér G. Sionu trage unu moralu triplu: in-gratitudine, inganfare si inclinatiune la tradare séu venalitate.

In „Oile si maciesiulu“ moralulu este: *ie sama cui te incredi!* ér G. Sionu trage moralulu: câ cei ce ambla mereu in judecâti, remanu jipoiati — de judecatori!

O distantia numai câtu de aici pana la sóre!

Ornamentulu fabulei este a nu avé nici unu ornamentu: a fi simpla si scurta, fara amenunte, fara descrieri.

Acêsta resulta din cerinti'a relevata mai susu, câ fabul'a are sê convinga deplinu si iute. Cum va poté inse face acést'a, déca va fi lunga, déca se va perde in descrieri, in amenunte, ce nu tienu la lucrú?

Descrieri de prisosu aflâmu in cele mai multe din „101 fabule“, d. e. „Cuculu si pitulicea“, „Pescele de aurú“, „Unu betranu si o copila“, „Filomel'a si Cotiofan'a“, „Pitulicea si Curcanulu“, „Liliaculu vulturulu si leulu“, „Ói'a si pitígoiulu“, „Rondunic'a si pastoriulu“, si altele inca.

Dar destulu de-odata!

Permite-mi frate, déca ti-am pré pusu la proba pacienti'a.

Vei avé dreptu sê-mi dîci, câ ti-am scrisu pré multe verdi uscate. Vin'a inse nu este numai a mea.

Tu me intielegi.

Ceea ce nu vei intielege inse, va fi de si-guru, câ pentru ce nu-ti scrisu: cari din „101 fabule“ sunt in adeveru fabule dupa parerea mea?

Aici ... e aici! vei dîce tu.

Ai dreptu!

Multi, pré multi critici scú sê-ti arete totu ce-i reu, ér ce este bine nu vedu si nu sciu sê arete.

A alege reulu din bine, si totu-si a nu scí care este binele! — Paradocsu, neintielesu lucru! Dar adeveratu si realu ca si pamentulu pe care calcâmu!

Dar

Poi che da tutti i lati ho pieno il foglio,
Finir la critica, e riposar, mi-voglio.
Nell'attro foglio vi sara narrato,
Se d'averne piacer segno farete
Con quela grata udienza che solete!

Dar sê n'am pecatu! Aceste versuri nu sunt proprietatea mea, ci a *divinului* Ariosto, in cari eu am schimbatu dóue cuvinte.

Radu Nasturelu.

Doinitie.

I.

Asta-véra, la Rosale,
Dusu-m'am eu colo 'n vale,
Dupa cimbru 'nbobocitu,
Ce mi-i dragu l'amirositu;
N'affai cimbru, dar nici vitia,
Num'o draga de fetitia.
Mai lasai mic'a sê crésca
Si cu farmecu sê 'nflorésca;
Candu mersei a dóu'a-óra,
Affai mic'a marisióra;
Candu mersei a trei'a-data,
Affai mic'a maritata!

II.

Cum crescú ierb'a de tare
Peste câile din vale,
De candu nu amblu pe ele
Pe la voi, mandrele mele.

III.

Canta cucu 'n crengu de fagu,
M'a lasatu cine mi-i dragu,
Óre Dómne ce sê facu?
Canta cuculu langa cale,
Duce-m'asiu in departare;
Canta cuculu in arinu,
Duce-m'asiu sê nu mai vinu!

IV.

Frundia verde, maracine,
Vai de mine si de mine,
N'am norocu, n'am dragu cu doru
La dragostea mandreloru;
Numai un'a asiu avé,
Nici aceea nu-i a mea;
Numai un'a am avutu,
Si p'aceea o-am perduto.

V.

Frunda verde, popu innaltu,
Te-am vediutu mandrutia 'n satu
De candu tu te-ai maritatu,
Si-mi parea, câ ochii-ti dulci
Nu erau acei de-atunci;
Fati'a-ti dalba de odata
Mi-parea câ-i stramutata...
Nu sciu nu te-am cunoscutu,
Séu de lacrimi n'am vediutu ?...

VI.

Mandrulica luncanitia,
Cu rugi albe la cositia,
Dorulu meu si-a ta credintia
Nici candu nu s'a potrivitu,
Insedar ne-amu totu iubitu...
Deci vielén'a-ti necredintia
Usce-ti pén'a din cositia,
Sê-ti stórca din ochi periu,
Ca sê plangi, cum plangu si eu!

Vasiliu Budescu.

Trasare generale ale societătii franceze.

Servindu-ne de unii din cei mai buni autori, ne luâmu voi'a a vorbi ce-va despre societatea franceza, pe câtu ni permitu colónele unui diariu.

Societate, acésta vorba nicaiurea n'ar fi mai bine intrebuintiata, candu vré cine-va sê vorbésca despre o tíera séu despre unu poporu. Natiunea franceza este in adeveru o societate in intielesulu celu mai plinu alu cuventului; pentru câ cea d'antâiu insusîre a ei este sociabilitatea.

Tipulu francesului este víu si desceptu; elu nu are in adeveru nici frumséti'a Italianului, a Grecului séu a Cercasianului, nici n'are tali'a inalta a Scandinavului, dar elu are in fisionomi'a sa ce-va mai generalu, mai *umani*, dupa expresiunea unui istoricu francesu, elu represinta mai bine ide'a de omu ca ori care altu poporu. In manierele sale se vede bunulu simtiu, care-lu caracteriséza; in mersulu seu, usioru si indemanaticu cu capulu susu, in privirea si in trasurile fecei sale se reflecta unu sufletu lealu, liberu si plinu de viétia.

Limb'a lui este o adeverata icóna a interiorului seu. Ea n'are nici sonoritatea musicala a limbelor de miédia-di, dar cu atâtu mai pucinu sunetele aspre si suierátorie ale nordului. Limba analitica ca tóte limbele romanice, ca-

racterulu esentialu alu ei este de a fi logica si naturala. Pronunci'a sa este usióra, vía si chiara. Usióra de intielesu, ea este limb'a cea mai intocmita pentru vulgarisarea sciintiei si a ideiloru. Unu scriitoriu a caracterisatu fórte justu numindu-o limba de cristalu. Acésta calitate este pretíosa cu alegere pentru politica, pentru dreptulu publicu alu popóreloru, unde limb'a franceza esercitéza mai alesu supremati'a sa, si unde nu lasa ocaziune la nici unu ecuivocu.

Candu intra cine-va in relatiunile vietii sociale a francesului, cea d'antâiu calitate ce observa, si care domnesce peste tóte celelalte este sociabilitatea, trebuinti'a de a traí impreuna cu altii, de a schimbá ideile si simtiemintele sale, de a da si de a primí la rîndulu seu esemple de la altii, de a admirá si de a fi admiratu, séu celu pucinu aprobatu.

De aci bunavointi'a, general'a caracteristica a poporului francesu, si o multíme de relatiuni, cari facu viéti'a usióra si placuta. Detori'a de a se ajutá imprumutatu unii pe altii, inbirea de ómeni; caritatea, acésta virtute crestina, nicaiurea nu se practica mai bine decâtu in patri'a lui Voltaire. Frumósele institutiuni de caritate, cari se inmultiescu si se imbunatatescu pe tóta diu'a, dau o expresiune pronunziata simtiementului natiunalu, si óre-cum o sanctiune religiósá. Acésta provine din predominarea simtiementului.

Sunt in omu trei insusîri esentiale: activitatea, forti'a séu cu altu nume: vointi'a; inteligenti'a, si a trei'a simtiementulu. Natiunea germana, englesa si franceza se potu classá dupa aceste trei atribute. La fia-care dintr'insele predomnesce un'a din aceste insusîri. Germanului i place a se perde in lumea ideiloru si a contemplatiunii, a traí singuru cu speculatiunile inteligentiei sale; de aci vine, câ filosofi'a sa e cu totulu straina de viéti'a practica, si a avutu atâtu de pucina influentia a supra destineloru Germaniei, pecandu filosofi'a franceza este filosofi'a vietii prin escelintia, ea a produsu revolutiunile politice ale Franciei. Englesulu are o natura inchisa ca si germanulu, este individualu, egoistu; pe candu inse egoismulu germanului este idealu, pe atunci alu englesului este cu totul materialu. Elu inca se póte isolá usioru de alti ómeni, si se intereséza pucinu de sórtea loru; dar lui nu-i place a petrece in sfer'a ideiloru ratiunii pure, ca germanului; vointi'a, activitatea, forti'a individualitătii sale este indreptata a supra fapteloru, a supra lunei esterne, a supra materiei.

In parteru si in etagiulu antaiu.

— Tragedia in siese acte. —

De la 8 pana la 9 ore — scala.

De la 9 pana la 10 ore — scala.

De la 10 pana la 11 ore — scala.

Dela 11 pana 12 ore — cu patru mani.

De la 12 pana la 1 ora — duetu.

De la 3 pana la 5 ore — cantare.

Angli'a e patri'a comerciului, a economiei politice si a materialismului.

La francesu predominesce simtiementulu, amorulu; isvoru bogatu, din care deriva cele mai pretioase calitati ale sale, calitati cari formeza caractererele esentiale ale geniului francesu.

Astfelu este *sociabilitatea*, acea dorintia, acea necesitate morala de a impartesi intre dinsi vointi'a, aspiratiunile si simtiementele loru, de unde resulta *unitatea natiunala*, mai pronuntata ca la ori care altu poporu. Din comunitatea strinsa a ideiloru, a moravuriloru si afectiuniloru, cari vine din natur'a expansiva si simpatica a francesului, nasce apoi *frati'a*, si *egalitatea*, care nu e decatu ide'a fratiei luminata prin judecat'a mintii si pusa in lucre.

Sementi'a acestoru mari principie evangelice a trebuitu se cadia pe pamentulu generosu alu Franciei, ca se desvolte si se ajunga la marimea loru de astadi. Numai revolutiunea de la 1789, pregatita prin marii scriitori ai acelu seclu, a potutu se le renasca. Speculatiunile abstracte ale filosofiei n'aru fi potutu nici odata se desvolte; cu atatu mai pucinu interesulu si activitatea materiala. Sistemulu feudalismului are originea sa la poporele germanice.

Spiritulu de asociatiune si trebuinti'a de a comunicá cu altii, expansivitatea naturei, in domeniulu ideiloru si alu sciintiei nasce: *propagand'a*; acesta vorba resuma geniulu moralu alu Franciei, pentru ca filosofii'a francesa este prin escelintia morala. Germanului i place a traí isolatu in sfer'a ideiloru sale, fara a cautá care ar poté fi binele ce ar resultá din sciinti'a sa pentru omenime; francesulu inse se simte innadusitu, candu nu pote spune cugetarile sale la tota lumea.

Aceste calitati sunt incununate apoi prin o glorioasa prerogativa a spiritului francesu: *initiatio*'a, care este éra si o urmare a puterii de vietia ce este intr'insulu. Inteligenti'a pote revelá ide'a, dar lipsitu de unu altu mobilu mai puternicu, nu dá omului virtutea de a o realisa. Simtiementulu inse, care este ins'a-si vietia si in fundulu caruia se afla lumin'a mintii in florea virginitatii sale, in starea sa primitiva, in starea de sintesa, — patrunde si cuprinde deodata binele si adeverulu, si tinde a-lu realisa.

De aci se dice, ca cugetarile cele mari vinu din anima.

Deca intramu acum din vietia publica in sinulu familiei francese, vedemu predominandu acel'a-si spiritulu. Legamintele intre parinti si fii sunt intretinute mai multu prin afectiune decatu prin autoritate, mai multu prin tandretia si iubire decatu prin respectu. Asemenea relatiunile intre barbatu si socia sunt mai umane; autoritatea barbatului a supra femeiei tinde a se sterge si a fi suplinita prin egalitate. Calitati delicate ale spiritului si simtiementului femeiei nicaiurea pote nu sunt mai apreciate si mai ingrigite; interesele si drepturile femeiei nicaiuri nu sunt mai protegiate, si legile francese in acesta privintia sunt inferiore moravuriloru. Acesta e forte naturalu, de óra ce seimu, ca femeia a represinta simtiementulu in umanitate, si barbatulu inteligenti'a; prin urmare este unu reportu intimu intre geniulu femeiei si geniulu Franciei.

Nu trebuie a uitá unu altu atributu insemnatu alu poporului francesu, fara de care n'am cunoaste decatu pe jumetate caracterulu seu. Candu se intempla la dinsulu, ca inteligenti'a se predominesca a supra simtiementulu, atunci ea nu se isoleza in sfer'a contemplatiuniloru, ci se intorce a supra faptelor si intemplariloru din vietia practica, si devine *spiritulu criticu*. Din aliantia spiritului criticu cu simtiementulu resulta apoi *bunulu simtiu* alu francesului, ratiunea practica, judecat'a sanetosa. Acestoru calitati are francesulu de a multumi geniulu seu comicu si satiricu, care a produsu atate capodopere.

S'ar poté imputá francesiloru pucina soliditate in familia. Si in adeveru in orasiile mari mai alesu in clasa inalta a societatii famili'a e forte desolata. Acesta vine din mobilitatea naturei francese. Unulu din defectele principale ale sale este neconstantia. Si candu nu e sustienutu prin entusiasmulu seu, prin simtiementele nobile si generose cari facu elementulu seu, cade adeseori in descuragiare si pote se pierdia pentru unu minutu chiar credintia in sine. Proba este balotarea poporului francesu pe terenulu politicu. Dupa o epoca de grandore a urmatu adeseori unu guvernulu despoticu si umilitoriu. Dar acesta nu tiene multu. Nu lipsescu nici odata ómeni cari se intretiena foculu sacru alu patriotismului nestinsu, se veghieze a supra destiniloru sale, si candu a sunatu óra, atunci natiunea intréga inaltia fruntea, reapuca gloriosulu seu stindardu, si merge inainte.

Francesii au fostu totu-de-una propagatorii ideiloru mari, si mergatorii inainte a ci-

vilisatiunii. La devis'a parintiloru nostri, dîcea Henri Martin inca in 1847, la acêsta santa devisa :

Libertate, Egalitate, Fratîetate; fîii nostri voru adauge inca :

Unitatea neamului omenescu prin insocierea fratiésca a natiionalitâtiloru.*)

Tieranulu francesu. Déca amu voi sê vorbimu in particulariu despre fia-care parte a societâtii, ar trebui sê incepemu cu tieranulu; pentru câ elu forméza majoritatea poporatiunii, si prin sufragiulu universalu este chiamatu a jocá unu mare rolu in destinele Franciei. Pe langa acêsta elu contribue mai multu ca ori care alta clase la sustinerea statului, atâtu cu braciile câtu si cu averea.

Tieranulu francesu este celu mai silitoriu agricultoriu. Lucréza pamentulu cu aceea-si energîa, cu care manuesce arm'a pe campurile de bataia, de unde este invetiatu a se întórce pururea invingatoriu. Un'a din virtutile tieranului este apoi economî'a, si silinti'a de a-si marî proprietatea, de a posede tóta acea parte de pamentu, care o uda cu sudórea muncéi sale. Ací vedemu implinindu-se o lege justa. Revolutiunea cea mare de la 1789, care a derimatu sistemulu feudalismului, si a impartîtu proprietâtile cele mari gramadite in man'a câtorva familie nobile si a clerului, continua inca oper'a sa si pe acestu terenu, precum o continua inca pe terenulu moralu. Dorere inse, câ intunereculu in care se afla poporatiunea rurala, face sê nu scia pretiui frumósele drepturi ce are.

Simtiulu politicu este pucinu desvoltatu la tieranu. Este unu locu, unde elu scie sê dea probe eclatante despre devotamentulu seu pentru patria: candu este imbracatu in uniforma si merge sê intelnésca inimiculu. Onórea armeloru, la care dinsulu tiene atâtu de multu, vederea drapelului, sunetulu trimbitiei, fumulu si mirosulu pravului de pusca lu-electriséza, si face din elu unu erou. (Fîa ca Romanii, fratii lui din Orientu, sê nu fia uitatu acêsta virtute strabuna!) Dar acést'a nu e destulu; cetatianulu are detorie atâtu de mari in timpu de pace, ca si in timpu de resbelu, si déca nu e destulu de luminatu, nu le intielege si nu le scie implinî. Ignoranti'a in care se afla poporatiunea rurala, a facutu ca sufragiulu universalu sê fia unélta in man'a unui omu. Candu

inse locuitoriulu de la tíera va intielege bine interesele sale, candu va scî câ pe biletulu ce elu arunca in urn'a alegeriloru se afla scrisa sórtea sa si a Franciei, atunci lucrurile se voru schimbá; pentru câ in tieranulu francesu este innascutu spiritulu de neatêrnare; elu nu suferé sê se amestece nimenea in trebile sale, precum nu se amesteca nici elu in ale altor'a. Candu va scî câ interesele tierei sunt ale sale, candu va patrunde instructiunea in masele poporului, candu se va redá, séu se va reluá libertatea, si fîii generosi ai natiunii voru poté intreprende propagand'a loru de lumina, atunci fisionomi'a Franciei se va schimbá, si ea va fi ceea ce e chiamata a fi. Pentru câ trebue a scî, câ patriotismulu este cea d'antâiu virtute a ori carui francesu. Vei poté aflá prin fundulu inchisoriloru criminalisti, desbracati de ori-ce simtiu moralu, dar pe acêsta ruina vei aflá totu-de-una o flóre nevestedîta; schintei'a iubirii de patria remane nestinsa in anim'a lui. Si candu va fi vorb'a de onórea patriei sale, mai alesu in timpu de resbelu, unde elu se pricepe mai bine, vei avé dintr'insulu unu bunu cetatianu.

Intunereculu masseloru inse, distanti'a ce se afla între poporu si clasele superióre in privinti'a culturei intelectuale, este o mare pedeca a progresului, si pune pe Franci'a óre-cum in contradícere cu sine ins'a-si.

(Va urmá.)

M. Strajanu.

La Elena.

Tu esti o regina,
Care-mi dai lumina,
Fericire, viétia,
Si ori ce dulcétia.

Angeru blondisioru,
Fluturelu usioru;
Nimfa zimbítoria,
Venita din sóre.

Unu surisu alu teu
E amorulu meu;
Unu cuventu alu teu
E dest'nulu meu!

I. D.

*) Vedi Henri Martin, de la France.

SALONU.

Conversare cu cetitóriele.

— Despre o regina si o imperatésa fara coróna. —

In acea Spania strictu catolica si bigota, manastirile au chiaru si astadi pentru tiér'a aceea o importantia mare, cu privintia la istori'a culturii.

Pe candu in alte tieri catolice acestea asiediaminte, — odinióra escluzivele plantage ale artilorului si sciintelor, ale culturii clasice si ale culturii in generalu, — au pierdut d'n importanti'a lor, si ca diura la nisece venerabile reminiscintie, inradecinate in poporu pentru tendintiele lor umane: manastirile in Spani'a sunt refugiulu animelor satule de viétia, ospitaluri pentru persóne incapabile séu indispuise a lucrá, — locuintiele unei vietii contemplative, care absorbé o mare parte a fortiei si a prosperitáti nationale.

Singuraticiele familie depindu prin deosebite legature de acesti numerosi locuitori ale acelor localitáti.

Din manastire canduce drumulu in lume, cá-ci cea mai mare parte a copiiloru de nobili, ma chiaru si a claselor de midilocu, sunt crescuti in manastire; precum si o mare parte a acelor, cari voiescu sé puna fine vietii loru esterne, si-termina viétia in acele spatii silentioase.

Din 14 milióne de suflete, ce are Spani'a, sunt peste 800,000, cari sunt constanti locuitori ale manastiriloru respandite peste tota tiér'a.

Nu este nici o mirare dara, déca serbatorile intr' unu astfelu de statu, cari se serbéza cu cea mai mare strictétia si ori si ce felu de lucru este intredísu, facu a cincea parte dintr'unu anu.

Premitemu aceste notatiuni unei istorie, pe care o avemu din fantana autentica. Ele voru chiarificá aceea ce vi se pare a fi neadeveratu. Noi enarámu istori'a unei imparatése si regine in manastire, — mai tardíu ambele detronate.

Intr'o distantia de o óra de deliciós'a citadela regala din Aranjuez, se afla o manastire de calugaritie Sant'a Maria Imaculata, a carei locuitorie se oferé dia infatigabilu tota viétia cresterii si culturii tinerimii feminine.

Intr'una din díle, erá pe la finea aniloru trei-dieci, se infatísiá la pórt'a manastirei o dama imbracata in doliu, cu o mica copilitia suava si cu perulu blondu, cerendu intrare. Erá veduv'a contesa de Teba, a carei consórté, Don Guzman di Montijo, nu de multu repausase; ea si-aducea pe fiéc'a sa Donna Eugenia, spre cultivare, la píele sororii.

Abates'a manastirei, o betrana venerabila de o etate considerabila, una din acele aparintie sublime, pre cari pífulu si interiorulu impulsu de timpuríu le indupleca-o a resigná unei lumi pline de stralucire si fericire, pentru ca sé-si conserve pacea sufletului intr'o stricta retragere din miscárilé lumesci, — mam'a Magdalena si Sinegambia primá din manile contesei acestu clendiu, binecuvéntá inocentulu capu alu angerului, si promise cu ealduróse cuvinte, a influintiá

cu amоруlu si cu fric'a lui Domnedieu a supra animei lui.

Mic'a copilitia si-luá sugitiandu adio de la mama-sa; atátu de caldu curgeau lacrimile ei, încátu chiar nici betran'a mama a manastirei nu potú resiste unei miscári adanci.

— Copil'a mea! — astfelu vorbí abates'a copilei, — de astadi incolo tu vei fi pusa sub protectiunea unei sante nóue, ca acésta sé se róge pentru tine la tronulu cerescu.

„Santa Clara va fi patrón'a ta, si tu te vei chiamá Clarisa.

Asié si fu, mic'a Eugenia se numi de aci inainte Clarisa.

Nu multu si Claris'a se familiarisá cu spatiurle manastirei; uitá lumea si splendórea casei maternale; lumea ei erá spatiós'a gradina a manastirei, cu imbel-singat'a ei vegetatiune; acolo culegea ea multíme de flori, legandu-le in girlande, ca apoi asié sé adornedie pe patrón'a sa in capel'a manastirei, in care diu'a si nóptea resunau imne; aici erá refugiulu celu mai placutu alu Clarisei, acolo ingenunchiá ea cu órele intregi in rogatiuni, acolo cantá ca cantece sacre, acolo suav'a sa voce si-affá unu echo placutu.

Odata, pe candu Donna Clarisa, care devenise intr'aceea o gratiós'a copila de doui-spre-diece ani, batea pe coru tastele organelorului, si adancita intru sino-si uitase lumea din giurulu seu, — vedíu, ridicandu-si deodata privirea, o fiintia svelta intr'unu vestmentu albu ca néu'a.

Copilei i pareá ca si candu deodata o tabla de marmure, care acoperiá mormintele in capela, s'ar fi ridicatu, si aparinti'a, asemenea unui spiritu din cealalta lume, nevisibilu si neaudíbilu, s'ar fi postatu inaintea ei. Dara preste putínu se reculese íaspaimantat'a copila, care nu-si credea ochiloru sei, candu recunoscú fiinti'a si voceá abatesei, a mamei Magdalena, aceea mama píá, despre care se vorbíá, cá stá sé móra, si cá deja a gustatu din trupulu Salvatorului.

Sé fi moritu ea óre, si spiritulu repausatei sé stea inaintea ei?! O oróre rece cuprinse pe delicat'a copila; dara betrana mama, care se pareá cá citece in sufletulu copilei, observá timid'a ei presimtíre si o linísei:

— Clarisa! — asié vorbí betran'a abates'a, — inca câte-va óre numai Salvatórele mi-a permisú pentru viétia; preste putínu voiu stá inaintea scaunului de judecata alu Domnului, spre a-mi rectificá viétia mea pamentésca. Sperezu in grati'a Domnului, elu mi-va fi unu judecatoriu gratificu!

— Amin! — siopti copil'a.

— Amin! Amin! — suná respunsulu. Eu nu potú parasi lumea acésta, — continuá mam'a, — pana ce nu voiu fi rostogolitu secretulu de pe anim'a mea, care o acopere o revelatiune ce mi-o a facutu Santa:

— Dona Clarisa! Ceriulu are cu tine unu ce mare de cugetu; viétia ta nu este singuru numai a devotiunii, unu tronú puternicu vei suf tu odata ca domnitória, capulu teu de bucle va adorná o stralucita

coróna, si milióne voru privi odata la tine, aducându-ti omagieile lor.

— Clarisa! Candu ceriulu si-va fi implinitu promisiunea sa, atunci nu uitá, ce esti tu detória gratiei sale, la mormentulu Crucificatului Salvatore in Nazaretu; asié trebuie tu sê promiti, cá pe acele locuri sacre, pe cari elu a calcatu, vietuindu ca omu in midiloculu nostru, sê ingenunchi, pentru ca sê-ti asculte si mai departe dorintiele tale, si iê fia unsulu Domnului copilulu pe care ti-lu va doná!

Pe la miediulu noptii urmatórie mam'a Magdalena erá mórtá.

In anim'a Clarisei se intipari acea revelatiune nocturna fórté adancu; ea credea in aceea ca la unu adeveru nestramutatu; mam'a Magdalena trecea deja de Santa pe candu inca traia, si vócea sa interna i spu-neá, cá preste budiele ei n'a trecutu nici odata unu cuventu falsu.

Mórtea abatesei causase in tóta t'ér'a o sensatiune mare, de la Madridu si din provincia concurgeau piosii peregrinari, spre a se rogá la mormentulu adormitei.

Si regin'a Isabela II grabi intr'acolo, spre a-si implini rogatiunea la próspetulu mormentu. Erá scurtu timpu dupa maritagiulu ei cu regele Franciscu de Asisi; lumea presimtiá de ce se róga ea mai doiosu la ceriu, si cu atátu mai multu, cá se respandise mai preste totu, cá sperantiele de a deveni peste putfnu muma dia di in di se imputnédia.

Regin'a visitá si localitátile manastirei; aici o surprinse o copila svelta, cu nisce trasure fórté atragátórie si blande, a carei ochi albastri denunciau pe strain'a, a carei peru de o colóre blonda deschisa straluceau ca nisce fire de auru si dá acestei fiintie unu felu de magia strania.

Copil'a fu prezentata reginei. Eugeni'a, despretiundu etichet'a, nu se aruncá in genunchie inaintea domnitóriei de Spania, nu-si plecá capulu cu veneratiune in tierina; ea stá orgoliósa, plina de consciintia de sine insa-si, ca o regina fatia de o alta regina, ca o surora inaintea unei sorori.

Erá revelatiunea abatesei, care i insufflá acésta consciintia de sine insa-si, resuná in sufletulu ei echo acelei voci momentale, care i promitea coróna?..

Cine ar fi potutu descifrá acestu secretu?!

Cu furóre admoniau surorile manastiresci portarea Donei Clarisa; voci invidióse i siopteau in secretu despre superbitatea care premerge caderei, despre nebuni'a abatesei repausate si alte mai multe.

Regin'a Isabela II nu uitá pe acea copila orgoliósa. Fia, cá aflase de la nisce descoperitori nechiarmati fantasmele ce i preocupá sufletulu; fia, cá in anim'a-i suspiciósa se ridicá o umbra infricosiata, — destulu atát'a, cá ea nu potú uitá pe aceea copila orgoliósa de la manastirea St. Maria Imaculata.

Inca doi ani mai remane Eugeni'a in manastire; apoi fu condusa de mama sa si adusa la taber'a curtii din Aranjuez.

Conformu traditiuniloru nobilei spanióle si exclusivu alu casei sale, Eugeni'a avea sê resara ca o stea in apropiarea Maiestátii Sale, ca asié sê-si fundeze fericeirea.

Numai cu renitentia urmá ca comandeloru mamei sale.

Diu'a in care avea sê o presenteze reginei, erá

prefipta. Cu mama-sa se apropiá de regina fic'a lui Don Guzman de Montijo.

Éra-si pastrase copil'a aceea positura orgoliósa si cunoscuta de sine insa-si, care surprinse deja in manastire pe regin'a; nici chiar in momentulu acest'a candu stá langa treptele tronului, inaintea reginei, ce stralucea in maiestatea sa, nu-si potú combate orgolió-sulu seu sange, respingédu de la sine ori si ce umilire, in contra etichetei, care este legea curtiloru, ea nu voiá sê faca nici o concesiuene.

Cu neplacere visibila regin'a demise copil'a si pe mama sa, a carei sperantie fugira ca si spum'a. Eugeni'a nu deveni partasi'a gratiei de a vietui ca féta nobila in cortegiulu maiestátii spanióle.

Ea parasí tier'a, tare departe de la tièrmurii lui Tajo, la Temsa se duse ea, respingédu pe toti petfí-torii; revelatiunea mamei Magdalena i fu compasulu cu care se servi in lung'a sa caletoria pe mare.

In cercurile cele mai stralucite a le Londonului copil'a spanióla cu straniulu ei peru auríu, cu aparintí'a sa eterica si regésca, causá o mare sensatiune. Intr'una din díle la Lordulu Covley erá balu, intre ós-petii invitati se aflá si unu barbatu, a carui viétia si fapte aventurióse preocupase in multe renduri lumea; erá eredele marelui nume alui Napoleonu I, care scapase din mani o dotatiune abundanta.

Principele Louis Napoleonu vediú frumseti'a spanióla, ca si candu ar fi fostu atacatu de unu ce magicu, elu tresari. Despatriatulu si-aflase idealulu, elu dantiá cu Eugeni'a contes'a de Montijo contredantiulu celu d'antáiu; siese ani mai tardíu elu schimbá cu acésta femeia anelulu de cununia in catedral'a Notredam.

Eugeni'a erá imperatésa, revelatiunea mamei Magdalena erá implinita.

Erá in vér'a anului 1865, candu aceste dóue femei pentru a dóu'a óra convenira. Dar ce schimbare! Un'a erá inca totu regin'a Spaniei, dar cealalta — Eugeni'a se innaltiá pe tronulu Francei.

Si acuma?

Ambele si-au perdutu corón'a!

I. G. Baritiu.

Curierulu modei.

(A se vedé si suplementulu.)

De si serman'a Eugenia fu silita a parasí Parisulu asié, numai in fuga, sub scutul aperatoriu alu domniloru Metternich si Nigra, Parisulu totu-si va remané si in viitoriu metropolea modei, de unde vomu primi tóte scirile despre inventiunile cele mai nóue ale creatórieleloru modei.

Modistii de aici sosira dílele trecute din Parisu, aducédu cu sine multe modele de vestminte pentru sezonulu de tómná, care s'a si inceputu deja.

In numerii viitori vomu relatá mai pe largu despre toaletele cele mai nóue, ér acuma — din lips'a spaciului — ne restringemu a descrie pe scurtu modelele de lucrari femeiesci, cuprinse in suplementulu de la numerulu pres'nte; a le descrie mai pe largu ar fi de prisosu, de óra-ce dvóstre inse-ve le poteti intielega bine, si fara vr'o explicatiune mai detaiata.

1. Unu monogramu: „Elena“. — 2. Decoratiune pentru d ferite scopuri. — 3. Fundu de perina pe méssa

sub lampa, séu pe perine de pe divanu s. c. l. — 4. Pentru sucne. — 5. A. F. — 6. B. — 7. G. — 8. Tienătoria de orologiu. — 9. U. O. — 10. Decoratiune pentru diferite scopuri. — 11. A. F. — 12. I. N. — 13. Pentru coltiu de batista. — 14. Amalia. — 15. Pentru sucne, camesie s. c. l. — 16. Pentru perine séu altele. — 17. S. — 18. Pentru camesie. — 19. Guleru. — 20. Pentru sucne. — 21. Asemene. — 22. Guleru. — 23. Zoe. — 24. Decoratiune. — 25. Monogramu, pentru coltiu de batista. — 26. Asemene. — 27. Emilia. — 28. Constantia. — 29. Maria. — 30. Pentru gulere. — 31. R. — 32. Córda de clopotielu. — 33. Clementina. — 34. Pantlica.

CE E NOU ?

** (La Deva se facu mari pregatiri) pentru primirea conationalilor, cari se voru aduná acolo in dílele de 4 si 5 octomvre calind. nou la consituirea Societătii pentru fondu de teatru natiunalu romanu. Comitétulu arangiatoriu, a carui provocare catra publiculu romanu se afla in fruntea numerului presinte, face tóte cele posibile, si ceialalti Romani si-au promis totu concursulu lor, ca acésta adunare, prim'a in cestiunea teatrului nostru, sê fia câtu se póte de bine arangiata. Aflámu, cá cu acésta ocaziune se va tiené si unu balu in folosulu teatrului natiunalu; asié dara sperámu, cá in acésta adunare vomu fi fericiti a poté salutá si o splendida cununa de dame, si cu atátu mai vértosu, cá-cí din adunarea tienuta in interesulu artilorú frumóse, secsulú femeiescu — reprezentantéle frumsetiei — nu póte sê lipséseca.

** (Insufletirea in Deva.) Abié s'a publicatu convocarea la adunarea pentru consituirea Societătii pentru fondu de teatru natiunalu, éta ce scrie unu corespundinte din Deva alu „Federatiunii“ : — „Dev'a, 6 sept. 1870 st. n. In urm'a apelului pré meritatului si zelosulu luptatoriu si natiunalistu Dr. Iosifu Hodosiu, deputatu in camer'a legislativa a Ungariei si presiedinte alu comitetului insarcinatu cu infintiarea unui fondu pentru teatrulu natiunalu romanu din cóce de Carpati, cu datulu Bucuresci 25/13 augustu 1870 st. n., — reverendissimulu si meritatulu Domnu Ioane Papiu, protopopulu romanu de aici, luandu initiativ'a, a conchiamatu tóta inteligentia romana din locu la una conferintia confidentiala in 4 septemvre, in urm'a carei invitatiuni, tóta inteligentia zelósa romana se infatisiá, in numit'a ziua, la locuinti'a domnului protopopu, si alese unu comitetu arangiatoriu pentru incartirarea multu doritilorú óspeti, cari voru binevoí a onorá cu ocaziunea Adunárii din 4 si 5 octomyre a. c. st. n. opidulu nostru si cu deosebire comitatulu romanu celu mai mare — Uniador'a — alu Transilvaniei astadi nefericite. Comitétulu este compusu din barbati energici si neobositi, cari voru scí face tóte dispuse-tiunile necesarie spre perfect'a indestulire a p. t. publicu cercetatoriu, De-si opidulu nostru e cam micu, cu tóte aceste va corespunde pre deplinu chiamárii sale ospitale, cu atátu mai vértosu, cá eunun'a inteligentiei romane de aici a apromisu cea mai buna mana de ajutoriu comitetului arangiatoriu alesu. Deci, pre bas'a acestor'a, suntemu in totu dreptulu nostru, candu avemu speranti'a firma, cá ne voru onorá fórté multi, emininti si ilustrí óspeti, din tóte anghiurile locuite de

Romani. Romanii din Dev'a si-au manifestu de repetite ori si si-manifesta si acum din adunculu animei nespus'a si nemarginit'a bucuria pentru a poté imbratísia la acea adunare pre unu numeru câtu se póte de mare alu inteligentiei romane, cá-ci numai acésta Adunare romana splendida va poté sê radice védi'a si onórea descenditorulu marelui erou romanu Ioane Uniadu, care dede Europei pre celu mai dreptu rege, pre Mathia Corvinulu. Dee prevedinti'a, ca acésta adunare romana, nu numai sê ni restituie onórea si védi'a, miciorate prin neintielegerea, discordi'a si indiferentismulu din timpulu mai nou, ci totu una data sê se puna unu temeiu ferice dorintiei si idei creárii unui fondu pentru infintiarea Taliei romane, cea atátu de oftata de totu sufletulu bunu romanescu. Grabiti, domnilorú óspeti, câtu mai multi de a ni dá onórea fraterna, cá-ci bratiéle fratiloru vostri ve astépta deschise! Unu romanu.“

** (Societatea academica romana) a terminatu discutiunea a supra literéi a din dictionariu si din glosariu. In glosariu s'a pusu cuvintele straine intrate si de scosu din limba, ori a carora latinitate e inca banuita. Domni Nicolau Ionoscu si Vincentiu Babesiu au sositu la Bucuresci, si astu-felu credemu, cá numerulu s'a completatu, pentru a poté aduce decisiuni.

** (Diet'a Ungariei) — precum se afirma — va continuá siedintiele sale in 30 septemvre, inse in diu'a aceea se va tiené numai o scurta siedintia. Prim'a siedintia mai lunga se va tiené in 2 octomvre.

** (Dlu C. Rosetti) a plecatu éra-si in strain-tate, sosindu cu vaporulu la Turnu-Severinu guvernulu romanu a voitu sê-lu ar-asteze pe cale; inse capitánulu batetnului austriacu a declarat, cá nu va dá fara lupta crancóna pe celu caré se afla sub pavilonulu austro-magiaru. La ast'a apoi agentii guvernului ple-cara cu buzele inflaté.

** (Dlu Ionu Brateanu) fu transportatu din in-chisórea de la Pitesci la Campu-lungu. Politia l'a es-cortatu ca sub ascunsu, ca nu cumva publiculu sê faca vr'o demonstratiune. Cu tóte aceste inse orasiunii aflara ór'a plecárii, si indata se aduná o multíme de ómeni, cari lu-potrecura si pe cale. La Campu-Lungu marele cetatianu si salutatu de poporatiunea intréga, care ósi cu flori ina'ntea prinsonierului stimatu de toti.

** (Asociatiunea transilvana) publica concursu la urmatóriele stipendie si ajutórie: unu stipendiu de 300 fl. pentru unu technicu; dóue stipendie de câte 50 fl. pentru doi gimnastisi; unu stipendiu de 50 fl. destinat pentru unu studinte la scól'a reala; dóue ajutórie de câte 50 fl. pentru doi sodali, carii au ajunsu a se face maestrii; patru stipendie de câte 25 fl. pentru invetiaceii de meseria, carii au ajunsu a se face sodali. Terminulu e 1 octomvre. Asociatiunea transilvana mai publica inca concursu la dóue premie de câte 25 fl. destinate pentru aceea, carii voru dovedí, cá au presitu celu pucinu 100 altoi prinsu. Terminulu asemenea e 1 octomvre.

Literatura si arte.

** (Represintatiune teatrala.) Abié iosí in pu-blicitate ide'a fondárii unui teatru natiunalu, si éta junimea nóstra din mai multe parti a si inceputu a imbratísia cu tóta caldur'a acésta idea, arangiandu

câte-va reprezentatiuni teatrale. Amu relatatu pan' acuma despre mai mult, ér acuma aflâmu, câ mai multi tineri si invetiatori in Gherla au arangiatu acolo in 27 augustu o reprezentatiune teatrala, insocita de declamatiuni si cantâri, in folosulu scólei romane de acolo. Pies'a represintata fu: „Cuiulu in parete“, — comedia in anu actu de V. A. Alesandri.

* * (Cantioneta noua.) La ultim'a scrata a societâtii romane de arme, gimnastica si dare la semnu din Bucuresci, dlu C. Balanescu a jocalu o cantioneta noua, intitulata: „Sacagiulu!“ Cantionete avemu noi destule, dar candu voru incepe poetii nostri a serie piese teatrale de unu genu mai naltu?

* * (Despre dlu Millo) nu mai scimu nimica. Pana ce a mersu cu trup'a sa la Lugosiu, totu-de-una fuseramu in stare a reportá despre debutulu dsale. Dar Lugosienii — precum se vede — sunt de alta parere, ei nu vreu sê scia nimene, câ iubitul nostru artistu se afla in midiloculu loru, ca nu cumva cine-va sê-lu chiamo de la ei!

* * (Curte noua.) A iesîtu de sub tipariu: „Elemente de istoria si geografia pentru clasele gimnasiale si reale inferióre“ de dr. Nicolau Popu, profesorulu la gimnasiulu romanu din Brasiovu. Evulu mediu.

* * (Programa gimnasiala.) Amu primitu „A diecea programa a gimnasiului mare publicu romanescu de religiunea ort. orientala si a scóloru medii si inferióre legate cu acest'a pe an. scol. 1869—70 redigiata de Dr. I. G. Mesiotu conrectorulu si profesorulu gimnasialu.“ Cuprinsulu: I. In memori'a repausatului directoru G. Munteanu, de prof. St. Iosifu. II. Sciri scolastice de conrectorulu.

Contribuiri pentru teatrulu nationalu.

In sér'a prima a adunârii generale din Nasedu a Asociatiunii transilvane, redactorulu acestei foi a arangiatu o conferintia literaria, insocita de declamatiuni, in favorulu teatrului nationalu si alu academiei romane de drepturi.

Vinitulu curatu alu acestei conferintie a fostu 99 fl., cari impartiti in dóue parti, jumetatea s'a depusu inca sub decursulu adunârii pe més'a presidiala, pentru a se versá in fondulu academiei, — ér cealalta jumetate s'a adausu la fondulu teatrului nationalu.

Din strainetate.

* * (De pe campulu resbelului) nu potemu sê anuciâmu de asta-data nimica mai importantatu. Guvernulu republicanu fortifica Parisulu diu'a nóptea. De la 15 septemvre nu mai este permisu nimeni a esí séu a intrá. America, Spani'a, Itali'a, Elveti'a si inca câte-va state s'au pusu in relatiuni diplomatice cu republic'a. Victoru Hugo a adresatu unu apelu fórte frumosu catra germani, in care i provóca a nu atacá Parisulu. Intr'aceste prussienii se apropia necontentitu de capital'a Franciei, si in momintele presinte ei se afla deja in departare abié de câte-va mile. Strasburgulu se apera desperatu, Bazaine in Metz asemene; dar se dteu, câ nu se voru poté sustiené multu timpu. Fortereti'a Laocon a capitulatu, inse dupa ce prussienii intrara intr'ins'a francesii aprinsu a mina

cu pravu de pusca, si citadel'a fu aruncata in aeru, omorindu vr'o 600 de prussieni.

= (Guvernulu provisoriu alu Franciei) consta, afara de generalulu Trochu, din 10 deputati radicali ai camerei dissolvate. Sê ne ocupâmu incâtu-va de fiacearele: 1. Ludovicu Iuliu Trochu, guvernátorele Parisului, si presiedintele guvernului provisoriu, fu nascutu in 12 maiu 1815, in Palais, departementulu Morbihon (Bretagne). Fu elevu alu scólei militare si in 1840 deveni oficieriu. In asemene calitate a luat parte la diferitele espeditiuni in Afric'a, atragundu atentiuca toturoru a supra sa. In 1851 deveni subcolonelu. La espeditiunea de la Crime'a, unde fu numitu generalu, inca a avutu rolu insemnatu, precum si in resbelulu italianu din 1859, mai vertosu la Solferino. Trochu este oratoru bunu si scriitoriu distinsu militar. — 2. Leone Gambetta, nascutu in 3 oct. 1838, este omu tineru, abié de 32 de ani. Lumeca politica lucunosce numai de vr'o doi ani si a nume din 1868 (decemvre), candu deschise una subscriptiune in memori'a lui Baudin, care cadu cu armele in mâna, aperandu republic'a contr'a despotului imperatu Napoleonu III. Prin acésta fapta si prin elocinti'a sa fu alesu deputatu in 1869 in dóue locuri: in Parisu si in Marsaille; elu preferá a fi deputatulu Parisului. Elu fu unulu dintre cei mai resoluti adversari ai lui Napoleonu, si asta di este ministru de interne. — 3. Iuliu Favre, fu nascutu in 21 martiu 1809 in Lyon. Ca advocatu renumitu in Lyon, a fostu totu-de-un'a republicanu pronunsiatu si a luat parte activa in tóte miscamintele liberale pana dupa 1848. A avutu rolu distinsu si in procesulu Orsini. A fostu capulu opusetiunii numita „de cinci.“ Opusetiunea lu-realesa in 1863 in Parisu si Lyon. Iuliu Favre este raru oratoru in Franci'a; elu primi portfoiulu afaceriloru esterne. — 4. Iuliu Simon, fu nascutu in 31 dec. 1814 in Lorient; a functiunatu ca profesorulu in Parisu pana in 1851, candu si-perdu acestu postu. In 1848 a fostu membru alu adunârii nationalu si alu senatului de statu, ca republicanu moderatu. In 1863 fu alesu, aprópe cu unanimitate, membru alu Academiei francese. — 5. Ernestu Picard, fu nascutu in 24 dec. 1821. Deveni advocatu in Paris in 1844. In 1857 fu alesu membru alu Corpului legislativu si erá si elu unulu dintre „cei cinci“, adeca sementi'a acelei opusetiuni neinsemnate pre atunci, carea asta-di ajunse la putere. — 6. Eugeniu Pelletan, publicistu francesu si politicu de mare renume. Fu nascutu in 29 oct. 1813 in Royan. In 1849 a redactatu, dimpreuna cu Lamartine, diuariulu: „Le bien public.“ (Binele publicu). De atunci incóce a scrisu articli politici in cele mai principale diuarje. In 1863 si 1869 fu alesu deputatu in Corpulu legislativu. — 7. Adolfu Cremieux (cunoscutu si Romaniloru ca patronu alu jidaniloru din Romani'a) fu nascutu din parinti jidani in Nimes in 30 apr. 1796. In 1817 deveni advocatu si prin elocinti'a sa si-casciga renume. De la 1840 incóce, a inceputu a se interesá cu multu zelulu de correligiunarii sei, aperandu-i cu tóta ocasiunea. In revolutiunea din fauru s'a alaturatu catra republicani si a devenitu ministru de justitia. Dupa lovirea de statu fu inchisu si, fiindu apoi eliberatu, se retrase de pre terenulu politicu, ocupandu-se numai de advocatura. In alegerile din urma se ivi éra-si, si, in loculu lui Ollivier, fu alesu deputatu in colegiulu III alu Parisului. Este ministru de justitia. — 8. Alesandru Glais-Bizoin, fu nascutu in 9 martiu 1800 in St. Quintin. Devenitu advocatu in

1822 luă parte în luptele contra restaurațiunii. Pana în 1848 a reprezentat totu-de-un'a cercul electoralu Londena. S'a ținut de extrem'a stanga și a apermis pururea principiile de la 1789. În 1869 fu ales deputat în Parisu. — 9. Iuliu Ferry, fu nascut în 1832 în Parisu. De-si în 1855 se făcù avocatul, parasi această cariera și imbrățișă carier'a diurnalistica ca colaboratoru la diariulu „Le Temps“ (Tempulu), în care scriă articli economici și financiari. — 10. Emiliu Kératry se nascù esînderea în 20 martiu 1832. De la 1854 a intrat în armata și, sub diverse graduri militare, a luat parte în resbelulu de la Crime'a și în espeditiunea din Mexico. În 1865 quita și se rentorse în Franca, unde scrie mai multi articli „despre economi'a din Mexico“ în fôia: „Revue Contemporaine.“ — 11. Iuliu Grévy, fu nasc. în 13 aug. 1813 în Mont-sous-Vaudrez. În adunarea constituanta din 1848, spriginitu de Emiliu Girardin, a propus ca sê nu se înființieze presidiu, ci ca guvernarea republicei sê se concrêda unui ministeriu care ar depinde de la adunarea nationala și s'ar alege din casu în casu.

* * (Cum a scapatu Eugeni'a.) În 4 septemvre dupa miêdia-di la o ôra camer'a Francei proclamă detronisarea dinastiei Napoleonidiloru. La dôue ôre prefectulu politiei Mr. Petri fugi în ruptulu capulu la imperatés'a în Tuillerie, anuciandu-i: „Detronisarea e proclamata. Nu mai este nici unu minutu de perdutu. Dôma, grabesce-te a-ti scapă viêtia, precum si eu trebuie sê me grabescu a mantui a mea! După aceste elu disparu. Imperatés'a remase singura cu amic'a sa dômn'a Le Breton și Ferdinandu Lesseps, cari ambii o sollicitara sê fuga. Inse acestu consiliu nu-i viniă la socotéa. A parasi palatulu i se parca o lasitate. Mai bine sê o prapadésca tumultulu ca pe Mari'a Antoinett'a, decatu sê-si scape viêtia într'unu modu nedemnu de dins'a. Câte-va minute tôte svaturile remasera fara nici unu efectu, în urma inse si dins'a prevediù, câ acolo nu mai pôte remané. Ea plecă dara, insocita de persônele amintite, și trecu iute prin unu coridoru lungu alu Louvrulu, dar la o usia incuiata se oprira. Mic'a societate potu s'audia bine strigârile acelora ce petrunsera în gradin'a privata a Tuillieriloru. Lesseps propuse, câ elu va esî pe terasa spre a provocă câti-va soldati pentru departarea publiculu. Într'aceste inse dômn'a Le Breton gasi chei'a, deschise usia, lasă pe imperatés'a înainte, carea — insotita numai de fidel'a ei amica — esî la strada, la capetulu Louvrului. Aice iute se pusera în o birja comuna, ca nu cumva cine-va sê le recunôsca. Unu copilu de vr'o dicce ani a si esclamatu: „Éta, imperatés'a!“ Inse nimene nu l'a bagatu în șama. Astu-felu birj'a cu cele dôue dame ajunse în pace la cas'a lui Lesseps pe Boulevards de Malesherbes, unde imperatés'a petrecu pana la sosirea lui Metternich, carele făcù tôte cele posibile pentru scaparea ei. Ser'a imperatés'a merse în o trasura la drumulu de feru de catra miêdia nôpte, unde — gratia velulu ei desu — nimene nu o recunôsçu, — si astu-fe'u plecă cu siguritate spre Belgi'a.

* * (Fiulu lui Napoleonu.) principele „Lulu“ a sositu în Angli'a. La locul de debarcare fu salutat de unu publicu numerosu. Tinerulu principe cră imbracatu simplu, si se parca a fi linisçitu.

* * (Napoleonu în Wilhelmsöhe) duce o viêtia

simpla. Si-a lasatu numai câti-va servitori, si si-a vendutu mai toti caii. Wilhelmsöhe e unu locu fôrte romanticu, langa Kasel; prevediutu cu apa curgâtoria, padure, lacu, cascade, promenade si alte locuri de distractiune.

Găcitura de semne.

De Vasiliu Olariu.

13a612u 12i6 407a 13ea 7a4ca2ia
5e a32ea 58aiu4i 8au a12u3u
24aia6u a8e13a4ui 144a2ie
5e 2o2i 1Sa13i au 3u5u3u
13u a 3a 1o13e 7iau 12i3u 7ie
A13e32u 8o13u i613a62a204iu
12ea13u7u ia2a 2i8u 12au 2ie
13a 3e7i 11i 7o32e6i2o4iu.
Si o4i 13a2u 2e75u 4o7a6u 1ei 11i
6u 2e 2e7e 13ai 5e4i.

2ău2u.

Deslegarea găciturii de semne din nr. 31.

Mandrulu sôre 'n departare,
Colo susu la resaritu,
Se 'mbracă cu pompa mare
În vestmentu-i stralucitu;
Dar anim'a-mi iubitoria
Se incinse 'n negru doiu,
Câ-ci alu dinsei dulce sôre
Nu mai suridea vioiu.

Iosifu Vulcanu.

Deslegare buna primiramu de la dômnelle si domnișorele: Mari'a Gaitanu, Luis'a Murgu n. Balcu, Ersili'a Magdu, Silvia Moldovanu, Anastasia Leonoviciu, Virginia Baritiu, Mar'a Nicolaeviciu, Cornelia Cadariu; si de la dlu: Aureliu Pelle.

Deslegarea găciturii din nr. 30 ni-a mai sositu de la dlu D. Oprescu.

Post'a Redactiunii.

Clusiu. A sositu. Salutare si multiamita!

„Resune u.“ Nici asi nu se pôte publică. Apoi n'ai observatu, câ incercarea-ti este o prè invederata imitatiune?

„La momentulu amiculu I. N.“ Precum se vede, e numai o improvisatiune. I lipsesce farmeculu adeveratei poezie.

„Catra Aurelia.“ Idei vechi, frase gôle. Aurelia dtale de siguru s'ar superă pe noi pentru publicarea acestui versu. Celelalte — cu placere.

Suplementu: „Cavalerii noptii“ tomulu I, col'a X.

La nrulu presinte alaturămu si unu jurnalulu de modele pentru lucruri femeiesci.

Proprietariu, redactoru respundiatoru si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi în Pest'a. Piat'a Pesciloru, Nr. 9.